

GENT, TERRA I BESTIAR A VILOBÍ, 1716-1718

per JOSEP M. MARQUÈS.

És notòria la dificultat existent, quan es pretén d'aplicar a estudis de demografia i economia la documentació estadística obtinguda amb finalitats fiscals. Les presumibles ocultacions distorsionen les dades. Per això em sembla interessant de donar a conèixer unes troballes de documents que aporten certs correctius a allò que és ja conegut, de la població de principis del s. XVIII. Alhora, els papers que hem descobert ens semblen ampliar la informació disponible sobre la terra i el conreu a una vila de la comarca de la Selva i afegeixen als factors ja sabuts de la producció agrícola un capítol fins ara pràcticament inèdit; el del bestiar(1) a través d'uns llistats que permeten de determinar-ne la densitat quantitativa i la distribució qualificativa.

FONTS UTILITZADES

1.— *Cadastré de Vilobí, 1716*. La família Vives de Vilobí conserva una còpia del cadastré del poble realitzat per ordre de l'intendent Sartine (1b). Conté la descripció de les cases i conreus de 55 veïns del poble, i informació sobre la manera de distribuir els delmes que s'hi recollien. En endavant ens hi referirem designant-lo com a *Cadastré*.

2.— Arxiu Diocesà de Girona, fons de Causes Pies. Ha aparegut entre documents miscel·lanis d'aquest fons un plec de papers que sembla que havien pertangut a Mn. Narcís Bertomeu, sacerdot de Vilobí. Potser foren recollits en ocasió de realitzar la seva marmessoria o testamentaria. S'hi troben els següents materials:

2a.— *Talla i taxa del personal de l'any 1717*. (La citem com a *Talla*) Conté una talla d'impostos referida a 76 famílies amb 156 homes, i una talla de bestiar, repartida entre 76 famílies.

2b.— *Nota y memorial de les famílies del lloch y terme de Vilobí, 1718* (en referències posteriors: *Nota*). Document de 10 fulls, que inclou una "Nota y memorial del bestiar que es troba en lo lloch i terme de Vilobí, any 1718". És el document d'aparença més acabada, que haurem de mostrar que és incomplet.

2c.— "Talla feta per pagar una carta de pago de 300 lliures, 7 febrer 1717". S'hi recensionen 92 noms de cases, a cada una de les quals s'assigna una quantitat a contribuir en metàl·lic.

2d.— Quadern sense títol, de 7 fulls, que enumera el bestiar de cada casa. Algunes cases han estat censades dues vegades en moments diferents, que ens semblen que corresponen als anys 1717 i 1718, atenent als canvis de masovers que han tingut lloc.

2e.— Papers sòlts, que es refereixen a distribucions de talles, a crèdits de veïns del poble per haver hostatjat soldats i a afers del comú. Entre ells ens sembla d'interès especial una "Llista per saber los soldats quans dies estan per les cases en lo any 1715".

Aclarim des d'ara que la documentació fiscal és generada per dues diferents obligacions impositives. La primera és la del Cadastre (2). La segona, anterior cronològicament, és la satisfacció de contribucions que podríem anomenar "municipals". La principal d'aquestes és la de Quinzenades (3); amb tot, a més, calia distribuir entre els veïns les càrregues de l'allotjament de regiments que passen al poble (4) i altres despeses d'interès comú. La documentació fiscal municipal, tot i no ser exhaustiva (no inclou els eclesiàstics de la parròquia) és molt més precisa que la que es facilita a l'administració estatal.

Can Gras

LA TERRA I L'AGRICULTURA

TERRA I CONREUS

L'anàlisi del cadastré dona com a resultat un total de 1.652 vessanes de conreu i 601 de bosc, corresponents respectivament a 330 i 120 hectàrees. D'elles, 46 vessanes de conreu i 13 de bosc les menen veïns de Salitja, Sant Dalmaí i Franciac, pobles pròxims a Vilobí.

Es diu al cadastré que la majoria de conreus són de gra, que es sembra segons aquesta rotació de conreus; un any es planta mestall, i l'any de guaret es reparteix la terra a proporció de dues quarteres d'ordi, una de faves, una de fesols, i un quart de rova de cànem. En aquesta rotació de conreus ja pot pensar-se que l'ordi ha de rendir poc, i de fet se li calcula una collita de dues quarteres per cada una de sembradura. Els fesols i les faves constitueixen el mitjà d'aportar nitrògen a la terra a través de les arrels de la lleguminosa. El cànem sembla haver-se sembrat en forma variable; només a una casa es cadastrà una vessana i mitja d'aquest conreu; la resta devia entrar a la rotació normal. S'adverteix que pels camps s'hi troben de forma escadussera pomeres i perers. Cap terra va ser cadastrada com a vinya, tot i que, segons podem constatar en esmentar els delmes la producció de raïms no era despreciable.